

De Cambreur-mozaïeken van Marius de Leeuw

Er zijn momenteel weer bouwactiviteiten rondom het Cambreur College, en wel in de tuin aan de voorzijde in het "zwembad". Zo noemen de leerlingen oneerbiedig de bak vol met regenwater op de plaats van de voormalige toneelkelder van de gymzaal.

En deze bouwactiviteiten zijn het begin van het opnieuw oprichten van het mozaïek kunstwerk van Marius de Leeuw, op een manier zoals de banner op de bouwlocatie middels een 3D impressie laat zien. De ene komt rechtop te staan. De andere wordt als bank horizontaal geplaatst. Het ontwerp is van oud leerling en architect Rik Holierhoek.

Met de ene wordt dan de afbeelding bedoeld die aan de linkerkzijde horizontaal in de gevel van de vorige school was aangebracht. Hierna te noemen de HBS- mozaïeken, omdat het linker gedeelte van de school heel vroeger bij de Dongenaren bekend stond als de HBS.

En met de andere wordt dan de verticale afbeelding in het rechter gedeelte bedoeld. Hierna te noemen de MMS- mozaïeken, omdat de Dongenaren dit gebouw kende als MMS.

Sinds het in gebruik nemen van het splinternieuwe College leek het er op dat het bouwteam een stukje in de voortuin was vergeten, gezien de bult met zand en het "zwembad". Maar niets was minder waar. Achter de schermen was Heemkundekring De Heerlyckheit Dongen samen met het schoolbestuur en sponsors druk doende met de voorbereidingen voor het herplaatsen van het kunstwerk wat gezien moet worden als een belangrijke schakel in de geschiedenis van Dongen in het algemeen en het Cambreur College in het bijzonder.

Terwijl de leerlingen allang hun weg weer hadden gevonden in het nieuwe gebouw, werd door de aannemer begonnen met het leeghalen van de oude school. De vele vrijwilligers van de Heemkundekring hadden in januari 2021 hun handen nog vol aan herstelwerkzaamheden aan de Josephspits in de Hoge Ham, en de Lourdesgrot in de Schoolstraat, toen de aannemer aangaf dat binnen afzienbare tijd begonnen zou worden met het daadwerkelijk slopen van de gevels. Dus ook de gevels waarin de mozaïeken nog aanwezig waren.

Haast was nu geboden en met man en macht werd vervolgens begonnen aan een megaklus; namelijk het zorgvuldig verwijderen van de 74 platen uit de gevels.

Deze panelen met afmetingen van 67x82cm respectievelijk 73x61cm bestaan uit platen natuursteen met cementspecie waar de mozaïeksteentjes ingedrukt zijn. Deze platen zijn indertijd vervolgens met specie en ankertjes in de buitenmuur geplaatst. Helaas hadden we te maken met een bijzondere spouwconstructie waarachter een blok beton was aangebracht. Een zware tegenvaller voor de manier van verwijderen.

Op 30 januari 2021 werd door de vrijwilligers begonnen aan de klus.

Allereerst de HBS- mozaïeken, die nog goed bereikbaar waren vanaf een enkele steiger. Met de slijptol werden de horizontale en verticale cementvoegen verwijderd, waarna de ankertjes werden opgezocht en voorzichtig steentje voor steentje werden vrijgehakt.

Vervolgens werd eerst een groot stuk buitenmuur naast het kunstwerk verwijderd, om zodoende ruimte te creëren voor het verdere proces. Namelijk achter de platen om de 10cm gaten boren van 40cm lang. Een langdurig intensief en voorzichtig werk om te voorkomen dat de plaat zou gaan breken.

Tenslotte werden slijptol, die ook gebruikt worden om natuursteen te splijten, in de gaten geslagen en voorzichtig werden deze om en om dieper steeds getikt net zolang totdat de plaat los kwam van de muur.

Uiteindelijk kon zodoende een plaat met een gewicht variërend van 30 tot 40kg uit de muur worden gehaald. En dat proces herhaalde zich dan 38 keer.

Ondanks alle voorzichtigheid was er niet aan te ontkomen dat er af en toe een plaat in stukken van de muur kwam, mede door de grote verschillen in sterkte van de aanhechting aan de binnenmuur.

Het mag duidelijk zijn dat er vele uren zwaar werk aan vooraf gingen voordat alle platen in veiligheid waren gebracht.

Met de ervaring van de HBS- werd daarna met volle moed begonnen aan de MMS- mozaïeken

Hier ging het om 36 platen, met dezelfde techniek maar een grotere moeilijkheid. Allereerst was een dubbele steiger vanaf 2,5 mtr hoogte niet meer afdoende. En er diende zich een tweede moeilijkheidsfactor aan. De aanhechting aan de muur bleek nog veel hechter dan bij de HBS- mozaïeken.

Om ook de platen van 2,5 mtr tot 8 mtr hoogte te kunnen verwijderen mochten de vrijwilligers gebruik maken van de hoogwerker van de sloopaannemer die op het terrein aanwezig was.

Sommige platen lieten zich met heel veel moeite loshakken en de specielaag aan de achterzijde werd alsmaar dikker.

Tel daarbij op dat de afmetingen van de platen ook groter waren, zodat een enkele plaat het gewicht van 50kg benaderde.

Ook alle MMS- mozaïeken zijn los gekomen, maar niet geheel zonder kleerscheuren. Een tiental platen is in stukken afgevoerd naar de werkplaats van de heemkundekring, de Vlaamse Schuur aan de Oosterhoutsebaan (tegenover de IJzertijdboerderij)

Tussendoor zijn ook een aantal van de blauwe aluminium gevelpanelen van het oude schoolgebouw door de heemkundekring gedemonteerd. De opstaande randen zijn eraf gezaagd waardoor er een vlakke plaat is ontstaan. Deze platen zullen worden hergebruikt als afdekking van de nieuwe bank om deze in de winter te beschermen tegen weersinvloeden.

In de werkplaats zijn vervolgens alle gebroken platen gerangschikt in speciaal op maat gemaakte houten mallen om ze bij elkaar te houden. Daarna zijn alle 74 platen behandeld met een speciaal ecologisch afbijtmiddel om de oude antigraffiti laag los te weken. Afdgedekt met een plastic folie hebben ze zo een aantal weken in de werkplaats gelegen.

De afgelopen tijd zijn de vrijwilligers bezig geweest om ze weer schoon te spuiten en alle oneffenheden uit de kieren tussen de steentjes uit te peuteren. (met tandarts gereedschap) Waarna de gebroken platen met

speciale lijm weer werden hersteld. Alle ontbrekende mozaïek steentjes moeten nog zorgvuldig op structuur, formaat en kleur worden uitgezocht en aangevuld alvorens de restauratie compleet te maken.

Hoe nu verder?

Op het metselwerk wat momenteel in de tuin aanwezig is, komt een staalconstructie voor zowel de bank als voor de verticale afbeelding. Daarvoor is het noodzakelijk dat alle platen precies goed van afmeting worden en dezelfde dikte hebben. Alle 74 platen moeten daarvoor nogmaals een bewerking ondergaan, hetgeen nog een intensief en nauwkeurig werk is. Dit gaat nog wel enkele maanden tijd in beslag nemen, dus het eindresultaat laat voorlopig nog even op zich wachten, maar dat wachten zal uiteindelijk meer dan de moeite waar zijn denken we. Het kunstwerk van Marius de Leeuw zal uiteindelijk in volle glorie herrijzen bij het Cambreur College.

Namens heemkundekring De Heerlyckheit Dongen,
Nico Koenen (vrijwilliger)